

Dialog a reflexe / Reflexe a dialog

Dialog je víc než pouhá komunikace, víc než pouhý rozhovor. Dialog je místem, kde tím, jak nasloucháme někomu jinému a snažíme se pochopit myšlenky někoho jiného, učíme se myslet to, na co myslí ten druhý, co míní, k čemu se ve svém myšlení – které je jiné než to naše – vztahuje, odnáší, nač se soustřeďuje. A protože veškeré myšlení (ostatně vůbec celý život, dokonce vše, co jest) se děje pod „normou“ toho, co „býti má“, pod normou „pravosti“ či „pravdy“, je dialog místem, kde se zároveň učíme naslouchat hlasu „Pravdy“, tj. „nepředmětným výzvám“, adresovaným právě a osobně nám. Právě proto si musíme uvědomovat, že to, o čem mluvíme jako o „reflexi“, je vlastně také jakýsi „dialog“, kdy své myšlenky jen „neprodukujeme“ (kdy tedy nejsou je výsledkem „fyziologických procesů“ v mozku apod.), ale necháváme je, aby se otevřely, ba aktivně je otvíráme – a tím otvíráme sami sebe – k onomu naslouchání zmíněným „nepředmětným výzvám“ resp. Pravdě. Už dávno náleží k evropské tradici to, co někteří slavní spisovatelé pojmenovali jako „hovory se sebou samým“ či „hovory k sobě“, jinak tedy „TA EIS HEAYTON“, „sermones ad se ipsum“ nebo „soliloquia“ (stoik Marcus Aurelius, křesťan Augustin etc.). To, že člověk je schopen hovořit sám se sebou, je umožněno právě reflexí: jen v reflexi se může postavit mimo sebe, vedle sebe, dokonce proti sobě (aniž by se stal schizoidní bytostí).

(Písek, 080915-1.)